

*Oto iest ten Jezus
ukrzyżowany, który był
od Judasza za trzydzieści srebrników przędany¹.*

Zwyczaj sądu nad Judaszem znany w kilku miejscowościach naszego kraju, praktykowany jest w okresie Wielkiego Tygodnia od Wielkiej Środy do Wielkiej Soboty. Przybiera różne formy, prowadzące jednak do finalnego sądu, będącego karą za zdradę. Judasz – Judosz – symbolizuje szeroko rozumiane zło, którego mieszkańcy pragną pozbyć się ze swej miejscowości.

Judasz wszedł do historii jako ten, który zdradził Jezusa. Stał się tym samym symbolem zdrady, a do powszechnie używanego słownictwa weszły określenia „judaszowe srebrniki” i „judaszowy pocałunek” jako synonimy zaprzędania i fałszu. Judasz był jednym z dwunastu apostołów, pełniąc zadanie skarbnika i ekonoma. Dramat Judasza rozpoczyna się od wieczerzy pożegnalnej Jezusa z uczniami. Opis

¹ Napis oryginalny, wyryty na kamiennym krzyżu z 1885 roku w Bytomiu.

zawarty w Piśmie Świętym wskazuje na działanie zła, które skłoniło serce Judasza Iskarioty do wydania swego Mistrza. Zdrada i pojmanie Jezusa miały miejsce w ogrodzie Getsemani. Zdrajca wskazał Jezusa pocałunkiem, wydając Go tym samym na ukrzyżowanie. Judasz zakończył swoje życie tragicznie. Tuż przed śmiercią uznał swoją winę, zwrócił trzydzieści srebrników arcykapłanom, które otrzymał za wydanie Jezusa. Nie był jednak w stanie opanować ogromnego poczucia winy, wybierając śmierć samobójczą będącą wyrazem rozpacz. Według apostoła Mateusza, Judasz powiesił się, natomiast wg apostoła Piotra – spadł głową na dół i pękl na pół. Tradycja żydowska klasyfikowała czyn samobójczy jako moralnie zły.

W omawianej tradycji ważnym elementem jest ogień posiadający moc oczyszczenia. Ogniska rozpalane w Wielką Środę lub Wielki Czwartek zwane *paleniem żuru* lub *Judasza*, symbolicznie niszczą zło, które mogłoby ludziom szkodzić. Od kilku lat dla podtrzymania zanikającej tradycji i wzmocnienia więzi społecznych w niektórych miejscowościach

województwa opolskiego organizuje się spotkania towarzyskie, konkursy na najładniejsze *kadzidło* (Kąty Opolskie) oraz degustację żuru i kielbasy, których dawniej przy okazji palenia ognisk, z uwagi na post nie spożywano. W Krapkowicach *palenie żuru* odbywa się podczas jarmarku wielkanocnego, obfitującego w liczne atrakcje łączące lokalną społeczność. Tradycja spotykana jest jeszcze m.in. w miejscowościach: Góraźdże, Kamionek, Poborszów, Mechnica, Obrowiec, Strzelecзки, Kamień Śląski. Nie tak dawno w ogniu palono śmieci i opony, jednak obecnie surowe przepisy i większa świadomość mieszkańców, dbałość o środowisko i swoją miejscowość doprowadziły do ograniczenia tego procederu. W tym dniu podpalano również stare, brzozone miotły – *skrobaczki*, z których wykonywano pochodnie i biegano o zmierzchu po polach, co miało zapewnić dobre plony. Pochodnie wykonane z brzozowych mioteł zwane *faklami* znane są również w Stanicy (powiat Gliwicki), jednak i tu zwyczaj obchodu pól nie jest już praktykowany².

² R. Garstka, A. Łysko, *Czas niezwykły. Obrzędowość doroczna na Górnym Śląsku*, Katowice 2018, s. 126-129.